

MINISTERUL ENERGIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA

Modelele UE de Naționalizare
a infrastructurii rețelelor de gaze naturale.
Impactul economic și mecanismele de reglementare.
Avantajele și dezavantajele aplicabilității respectivelor modele
în Republica Moldova.

GRAUR Ruslan

Introducere

Infrastructura de transport a gazelor naturale este deținută de entități, pentru care asigurarea transparenței decizionale a sectorului energetic din Republica Moldova constituie o dilemă. În contextul războiului din Ucraina, dar și în cazul altor situații excepționale potențiale este important ca statul să dețină proprietatea asupra infrastructurii critice.

Din motiv că infrastructura de gaze, la moment, este deținută preponderent de către SAP „Gazprom”, o companie deținută de Federația Rusă, suntem supuși riscurilor și amenințărilor la adresa securității naționale. Astfel, este imperios ca statul să acționeze strategic și să-și consolideze securitatea prin naționalizarea infrastructurii.

Rețeaua europeană de gaze naturale

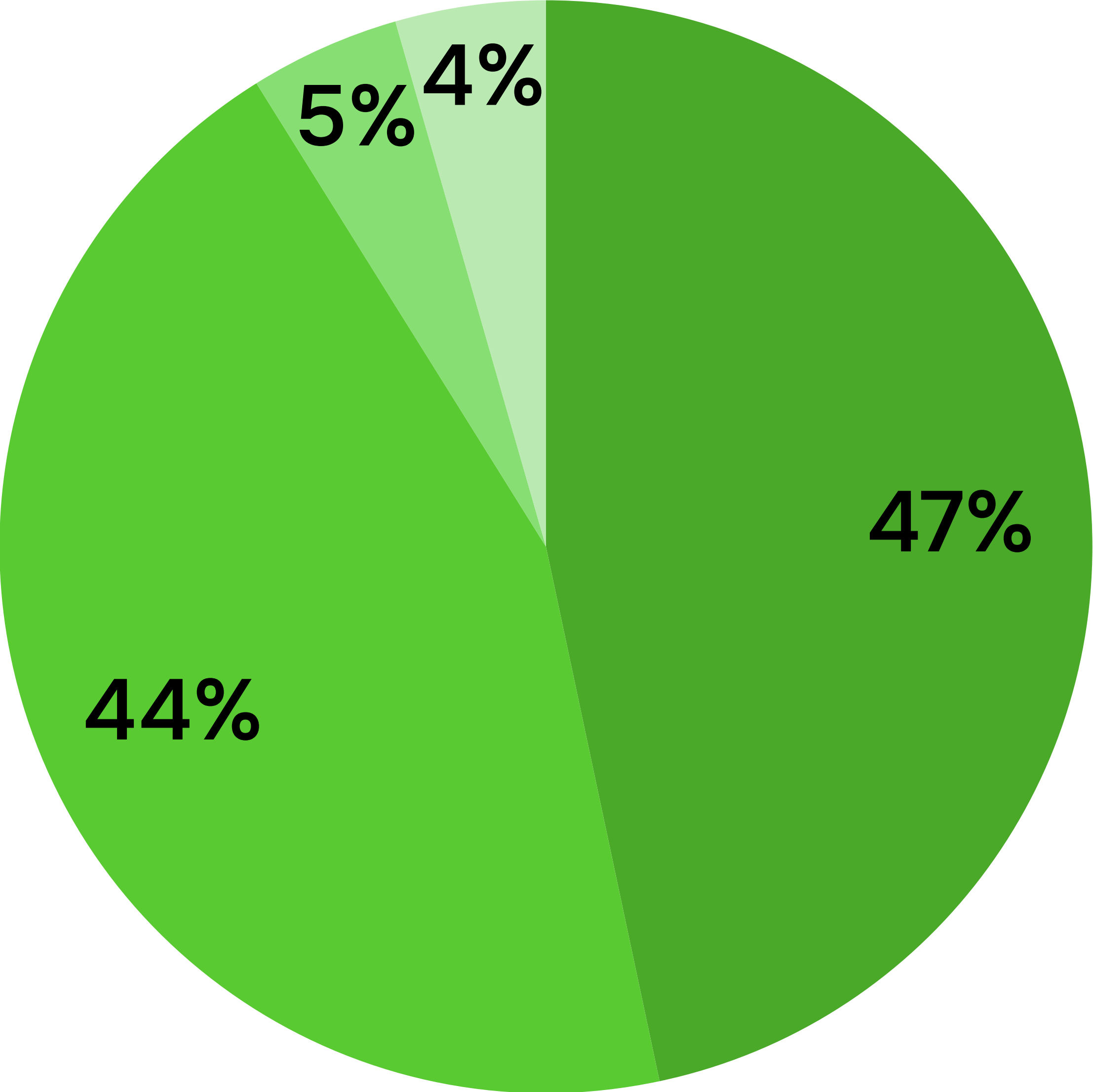
Rețeaua europeană de gaze are o întindere totală de cca. 218.000 km de rețea de transport și 1.640.000 km de rețea de distribuție asigurând cererea de consum a cca. 116 milioane consumatori de gaze naturale. Gazele naturale acoperă 23% din consumul de energie la nivel european.

Enagás (Spania), Fluxys (Belgia), GRTgaz (Franța) și Snam (Italia) sunt cei mai mari patru transportatori de gaze (OST) din Europa, deținând infrastructură pe întreg continentul și nu numai. Împreună dețin mai mult de jumătate din terminalele de GNL ale UE și peste 100.000 km de conducte, cu noi proiecte planificate.

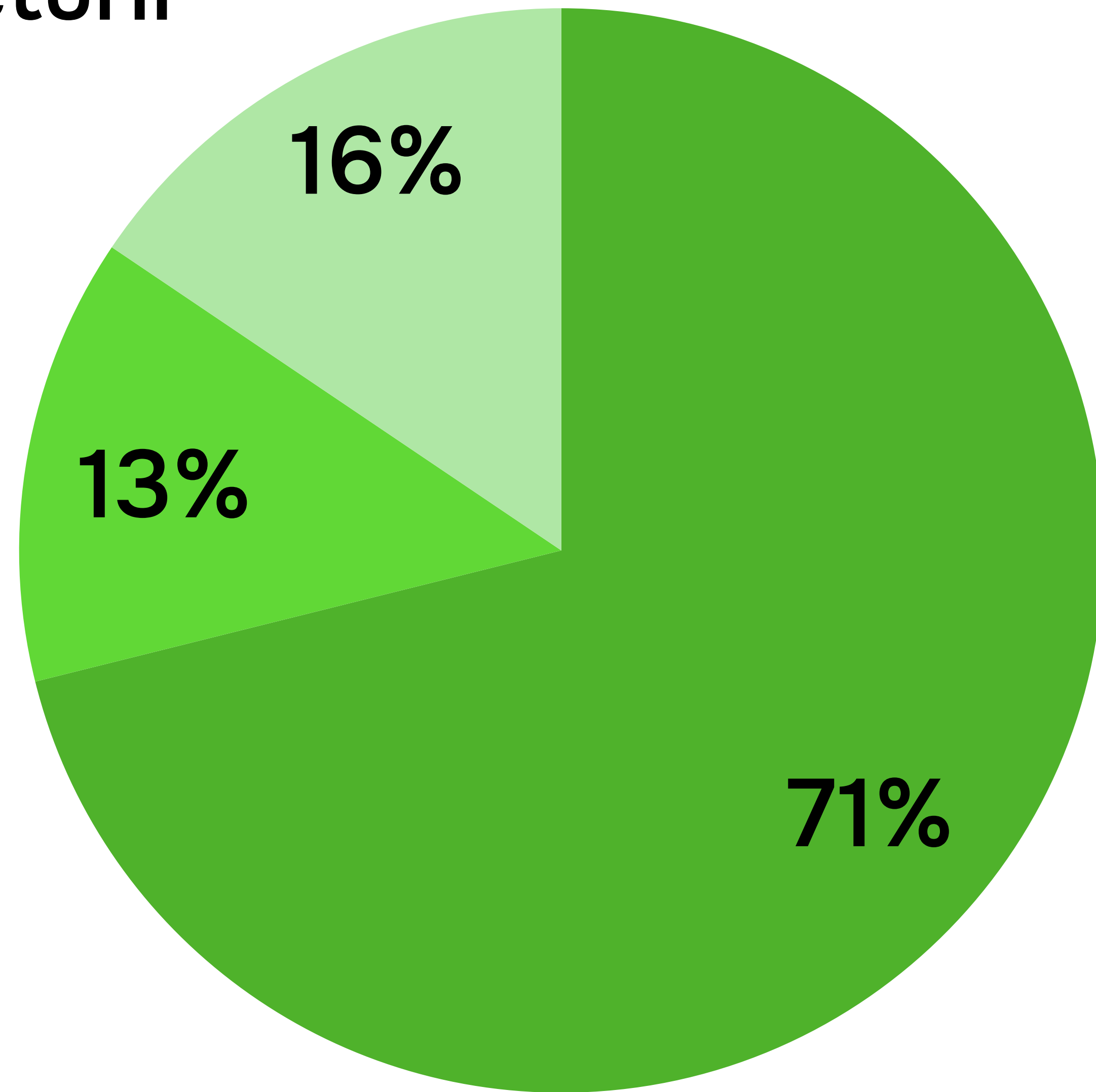
Tipul de separare a OST-urilor după **pachetul III energetic**

■ OU ■ OIT ■ OIS ■ N/A

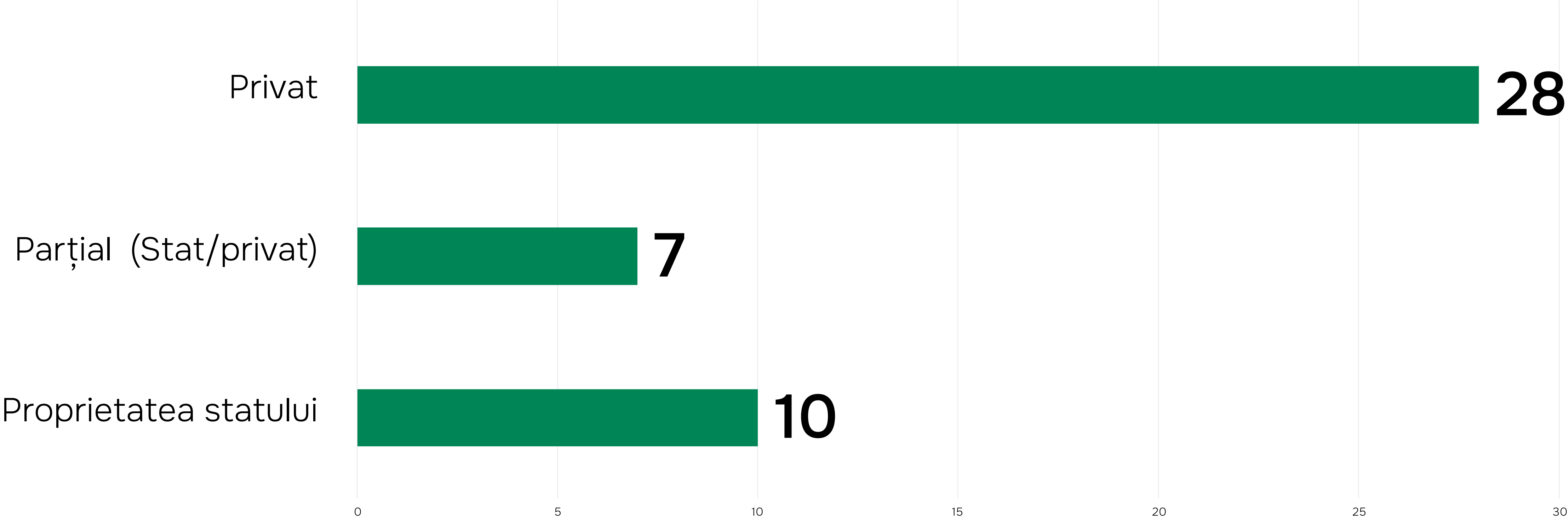

OST-urile în funcție de tipul de proprietate și operaționalitate a **infrastructurii de transport**

- Proprietar
- Operează
- Proprietar parțial

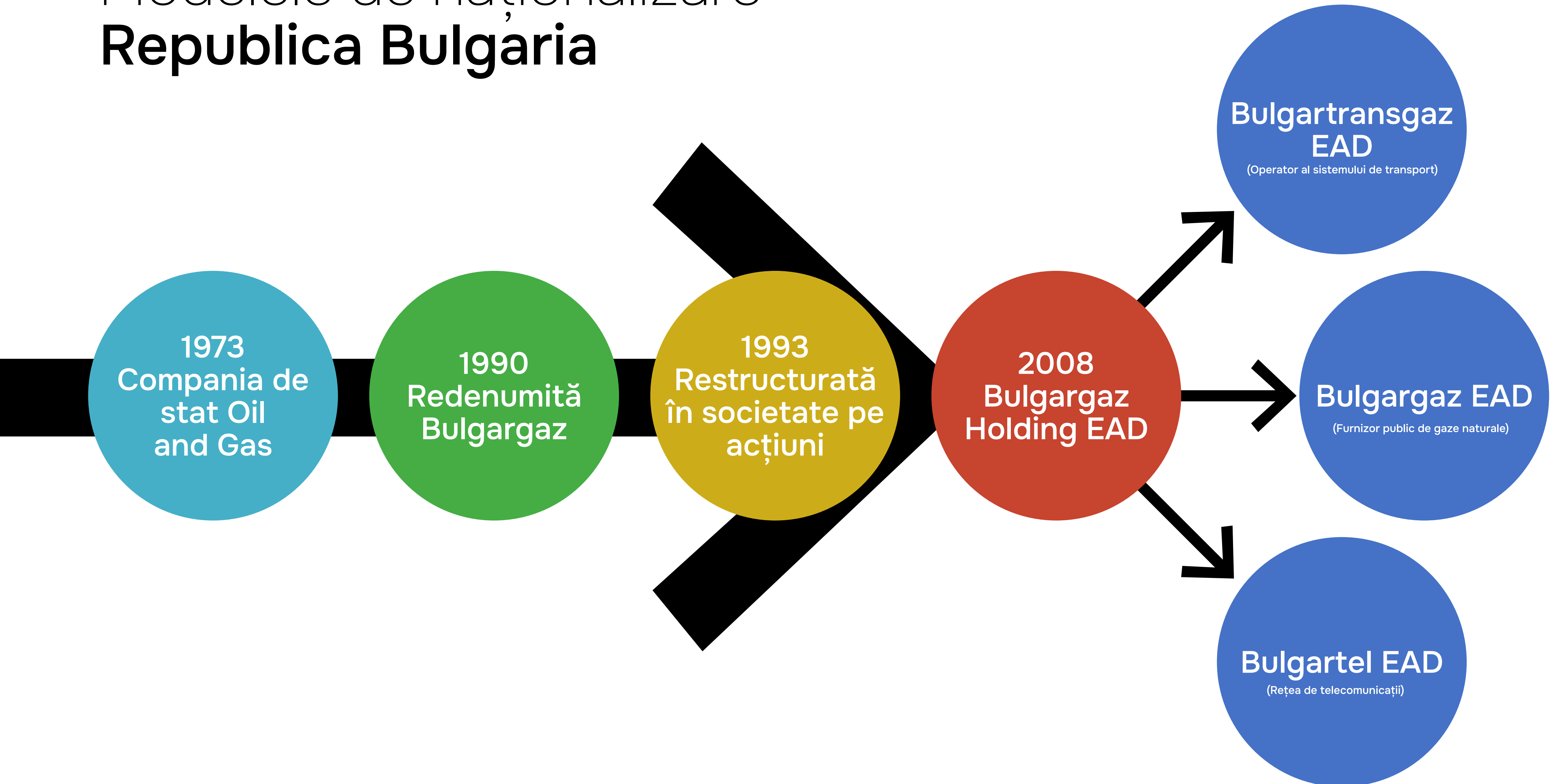
OST-urile în funcție de tipul de **proprietate**

Statele din Uniunea Europeană care **dețin în proprietate operatorul** de transport împreună cu toată infrastructura de transport a gazelor naturale.

Nr.	Țara	OST
	Bulgaria	Bulgartransgaz EAD
2.	Croația	Plinacro Ltd
3.	Danemarca	Energinet
4.	Estonia	Elering
5.	Finlanda	Gasgrid Finland
6.	Irlanda	Gas Networks Ireland
7.	Slovacia	Eustream
8.	Țările de Jos	Gasunie Transport Services BV
9.	Polonia*	Gaz-System

Modelele de naționalizare Republica Bulgaria

Republica Croația

1964

Naftaplin împreună cu rafinăriile din Rijeka și Sisak au înființat compania INA-Industrija nafte

2001

Restructurarea INA, înființarea companiei Plinacro d.o.o.

2002

Guvernul croat a achiziționat Plinacro d.o.o.

2007

Certificat ca operator de sistem de transport (TSO)

Polonia

2004

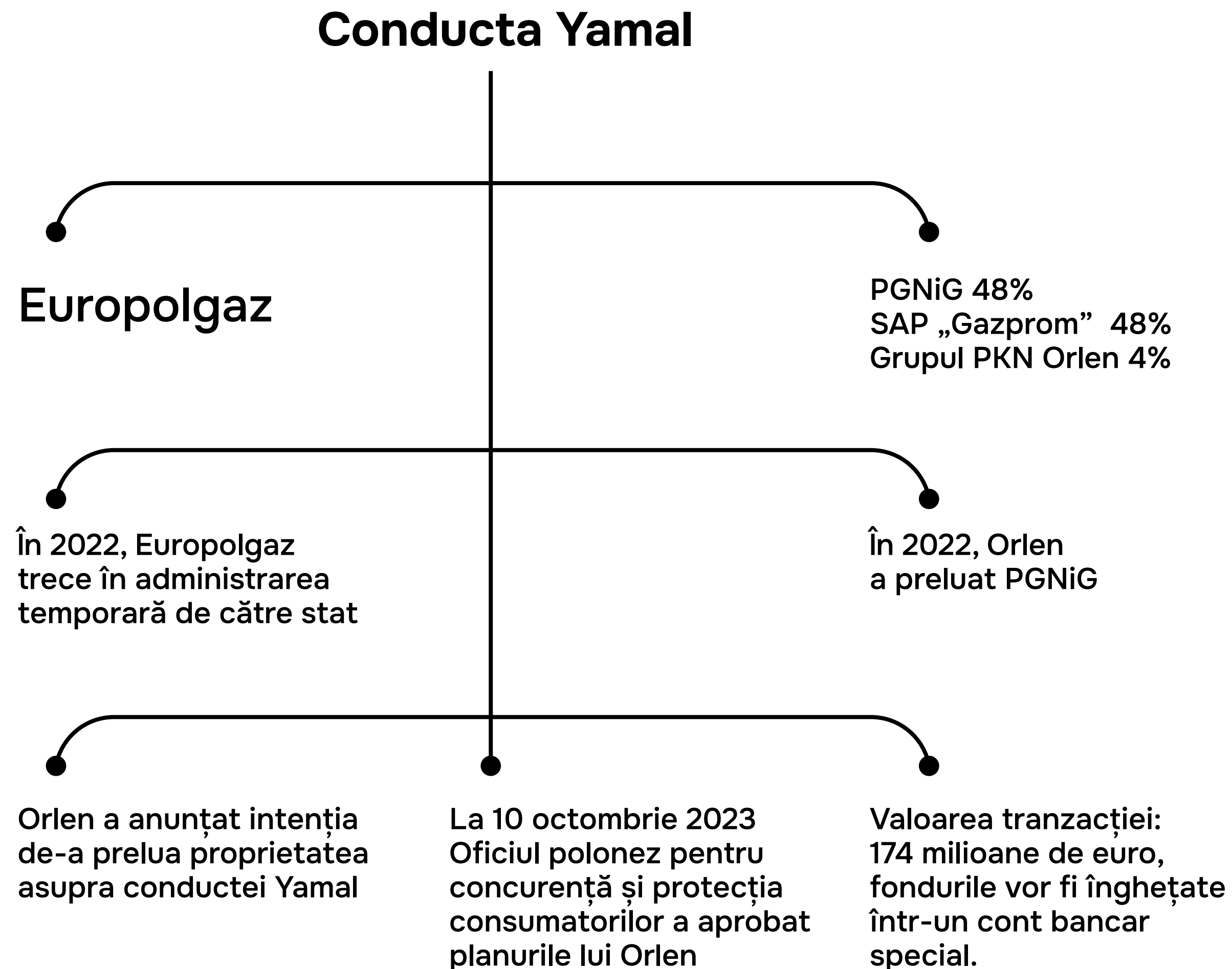
A fost înființat GAZ-SYSTEM S.A. ca PGNiG – Przesył.

2005

PGNiG a transferat toate acțiunile GAZ-SYSTEM S.A. către Trezoreria Statului.

2010

Gaz-System a fost numit operator de sistem al întregului sistem polonez de transport al gazelor naturale, cu excepția conductei Yamal.

Republica Estonia

În 1947, compania Eesti Gaas (denumire din 1988) construiește prima conexiune de conductă între Estonia și Rusia (RSFSR)

În 1990, a fost înființată ca întreprindere de stat

Elering (denumire din 2009) a fost înființată în 1998 sub numele de Põhivõrk, sub conducerea companiei energetice Eesti Energia

In 1992, întreprinderea de stat Eesti Gaas este pregătită pentru privatizare.

Primul val de privatizare, SAP „Gazprom” a achiziționat 30%, Itera Latvija a achiziționat aproape 10% și Ruhrgas 30 %.

EG Võrguteenus fost înființată în anul 2005, ca o filială a Eesti Gaas (atât OST cât și OSD).

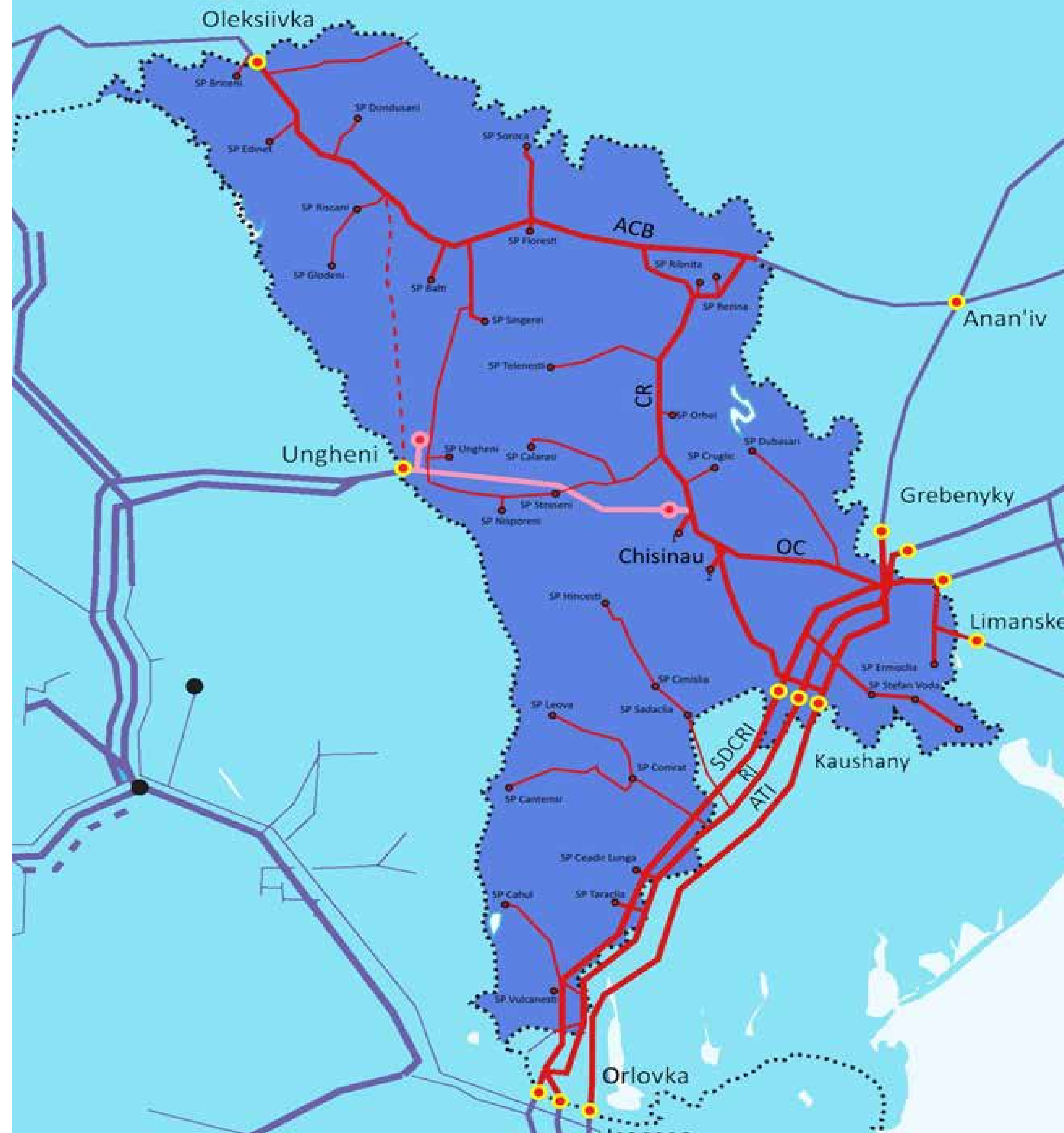
În 2004, a devenit o societate cu răspundere limitată OÜ Põhivõrk în calitate de filială a Eesti Energia

În 2010, Elering a fost achiziționată de către Stat pentru 172.5 milioane de euro.

În 2015, Elering a fuzionat cu Võrguteenus Valdus și Elering Gaas, prin achiziționarea participației de 37 % deținută de SAP „Gazprom”, pentru 19,9 mln. euro.

În septembrie, 2015, Elering a achiziționat 10% din compania Itera Latvija

Harta rețelelor de transport al gazelor naturale din Republica Moldova.

Proprietatea rețelelor de transport al gazelor naturale

Nr.	Denumirea proprietarilor rețelelor de transport al gazelor naturale	Lungimea totală, (km)	%	din care	
				magistrale (km)	branșamente (km)
Total, din care:		1652, 521	100	776, 315	906, 206
1	SRL „Vestmoldtransgaz”	122, 736	7,29	120, 008	2, 728
2	Autoritățile administrației publice centrale și locale, total, din care:	224, 23	13,33	46,28	177, 950
	Autoritățile administrației publice centrale	46, 58	2,77	46.28	0,3
	Autoritățile administrației publice locale	177, 65	10,56		177, 65
3	Agenți economici, din care:	1 335, 555	79,38	610,027	725,528
	SA „Moldovagaz”	1011, 271	60,11	593,567	417,704
	SRL „Moldovatransgaz”	288, 099	17,12	16,46	271,639
	I.M. „Rotalin Gaz Trading” SRL	25,57	1,52	0	25, 57
	SRL „Garma-Grup”	0, 055	0,003	0	0.055
	UMG «Pricarpattransgaz» (Од, ЛІПУ МГ) (Ucraina)	10, 56	0,627	0	30,56

Evoluția proprietății asupra rețelei începând cu anul 1990

Prima etapă (1992 - 1995) – Rețeaua se află în proprietatea Republicii Moldova, o parte din acest patrimoniu este controlată administrativ de către autoritățile separatiste.

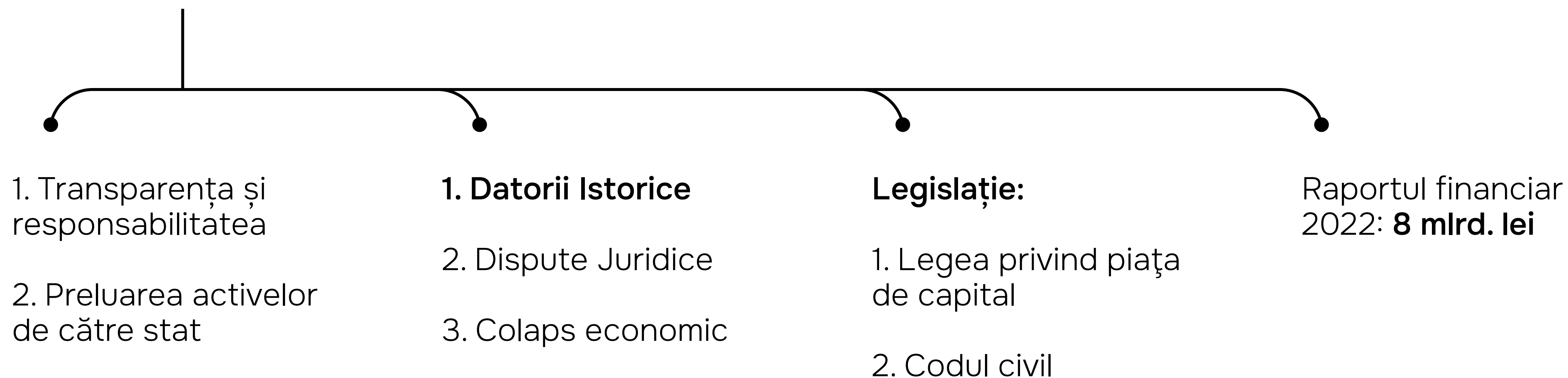

A doua etapă (1995 –1998) – Rețeaua de transport devine parte a capitalului statutar al întreprinderii mixte moldo-ruse, a societății pe acțiuni de tip închis „**Gazsnabtranzit**”, în care 50% plus o acțiune privilegiată (cu drept de vot) o deținea **SAP „Gazprom”**.

A treia etapă (1998 – prezent) - Toată infrastructura de transportare a gazului devine parte din capitalul statutar al întreprinderii moldo-ruse SA „Moldovagaz”, în care 50% plus o acțiune privilegiată o deține concernul rus SAP „Gazprom”.

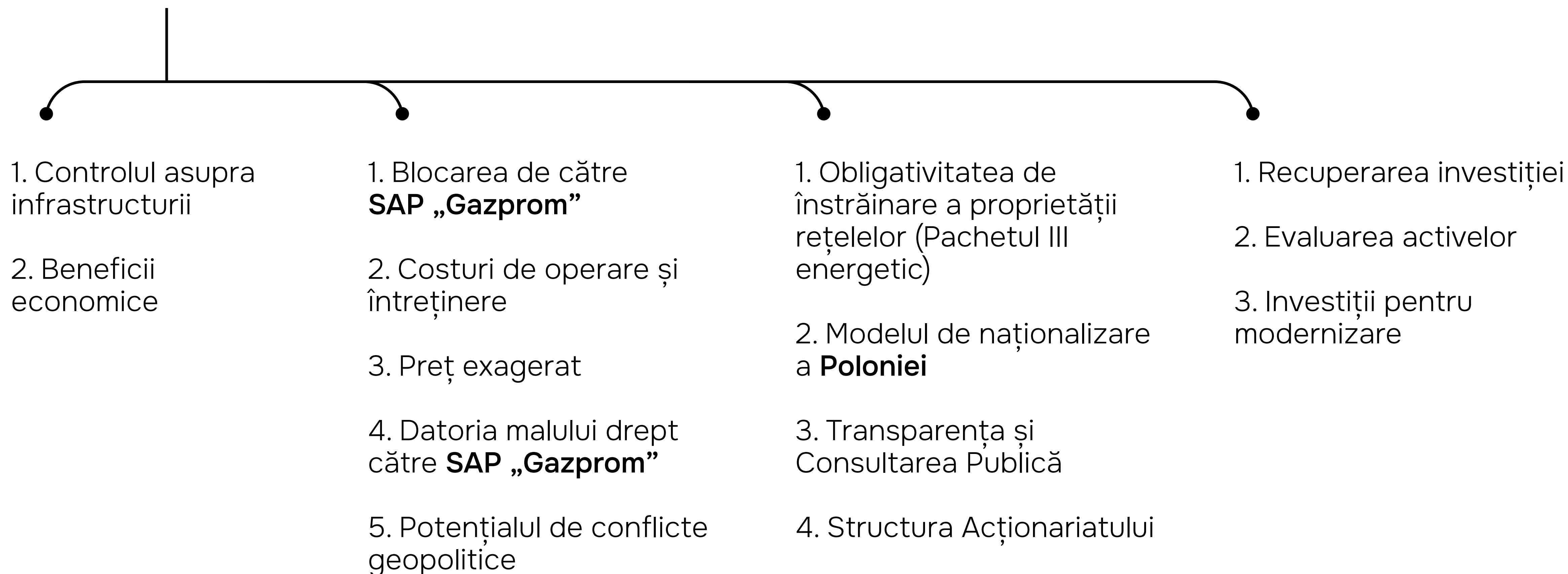
Scenariul 1: Achiziționarea acțiunilor SA „Moldovagaz” deținute de SAP „Gazprom” și SRL „Tiraspoltransgaz”.

Scenariul doi: Achiziționarea companiei **SRL „Moldovatransgaz”** de la **SA „Moldovagaz”**.

- 1. Lipsa datoriilor
 - 2. **SRL „Moldovatransgaz”** este pregătită pentru operarea sistemului de transport
- 1. Nu deține în proprietate toată infrastructura de transport
 - 2. **SAP „Gazprom”** va bloca tranzacția
- 1. Conformitatea cu **Pachetul Energetic III**
 - 2. Proceduri de separare
 - 3. **LEGE** națională privind naționalizarea și interzicerea păstrării investițiilor **SAP „Gazprom”**
- 1. Evaluarea și Finanțarea Achiziției
 - 2. Negocierea cu **SAP „Gazprom”**
 - 3. Datoriile și Obligațiile Financiare

Scenariul trei: Achiziționarea rețelei de transport din proprietatea **SA „Moldovagaz”** și **SRL „Moldovatrangaz”**.

Scenariul patru: Insolvabilitatea și falimentarea companiei **SA „Moldovagaz”**.

- 1. Preluarea infrastructurii de transport
- 2. Restructurare sectorului energetic (furnizor Universal)
- 1. Instabilitate în sectorul energetic
- 2. Costurile și complexitatea procedurilor de insolvabilitate și faliment
- 3. Impactul asupra regiunii Transnistrene
- 1. Impune SA „Moldovagaz” să ramburseze mijloacele financiare acumulate nejustificat
- 2. Legislația Republicii Moldova: Legea privind insolvabilitatea, Codul de procedură civilă.
- 3. Falimentarea în baza problemelor create artificial de către Federația Rusă prin SAP „Gazprom”.
- 1. Vânzarea activelor
- 2. Costuri legale și administrative
- 3. Auditul efectuat de Camera de Conturi în perioada 2022-2023

Concluzie

Toate aceste acțiuni impun Republicii Moldova suport politic cât și social. Economia precară a statului și situația geopolitică din regiune nu permite implementarea acțiunii de naționalizare fără suportul ferm al statelor ce poate fi primită prin aderarea la UE. Astfel mizăm pe parcursul european al Republicii Moldova și în context, un spațiu comun European care va fundamenta procesul decizional și va susține implementarea mecanismelor de naționalizare a infrastructurii critice, pentru asigurarea securității naționale.

Recomandări

Este important ca statul să identifice un scenariu pe cât de pozitiv posibil, care să nu afecteze aprovizionarea cu gaze a Republicii Moldova și să nu influențeze tariful la gazele naturale.

Atunci când sunt analizate aceste scenarii trebuie să fie luată în considerare și regiunea Transnistreană, care la moment este alimentată cu gaze naturale gratuite.

Mai mult este necesar de identificat fezabilitatea naționalizării pentru Republica Moldova.

Scenariul prin care Statul achiziționează subsidiara MTG de la SA „Moldovagaz”, este unul din cele mai potrivite, dar atât timp cât încă nu deține toată infrastructura de gaze, este greu să facem previziuni.

Republica Moldova ar putea fonda un operator de transport a gazelor naturale de stat, care să ia în gestiune rețeaua deținută de SA „Moldovagaz” și SRL „Moldovatrangaz”.

Toate entitățile responsabile de monitorizarea și controlul acțiunilor ilegale săvârșite în ultimii 20 de ani în sectorul energetic trebuie să se autosesizeze și să identifice fraudele și persoanele responsabile de săvârșire acestor inegalități.

Statul trebuie să ia o atitudine mai serioasă referitor la protejarea infrastructurilor critice.

Lege care să reglementeze naționalizarea obiectivelor de interes național pentru asigurarea securității

Vă mulțumesc!

MINISTERUL ENERGIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA

green**city**lab